

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

ALEGERI LEGISLATIVE ÎN POLONIA

13 OCTOMBRIE 2019

SEPTEMBRIE 2019

Documentare și sinteză: Any-Mary Jula, șef birou

Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă sunt cu caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

* Lucrarea poate fi accesată direct pe Intranet la pagina Direcției studii și documentare legislativă.

C U P R I N S

Introducere	4
Principalele partide politice	5
Organizarea alegerilor	10
Reglementările electorale și instituțiile implicate în alegeri	13
Dreptul la vot și candidaturile	15
Campania electorală	16
Finanțarea campaniei	17
Alegerile legislative și mass-media	18
Rezultatele alegerilor	19

Introducere

Alegerile parlamentare din Polonia au avut loc pe 13 octombrie pentru a alege 100 de membri ai camerei superioare (Senat) și 460 de membri ai camerei inferioare (Sejm). Alegerile s-au desfășurat în baza unui cadru legal electoral revizuit parțial și în mijlocul altor modificări legislative semnificative care au contribuit la un mediu politic polarizat.

Alegerile parlamentare sunt organizate în Polonia la fiecare 4 ani. Cu excepția listelor reprezentând minorități naționale, orice partid politic trebuie să primească cel puțin 5% din voturile exprimate pentru a fi reprezentat în dietă (8% pentru o coaliție).

Pentru dietă, Polonia este împărțită în 41 de circumscripții, care aleg fiecare între 7 și 20 de deputați. Partidele și grupurile cu cel puțin 15 cetățeni au voie să prezinte liste la alegeri. Listele trebuie să aibă sprijinul a cel puțin 5.000 de alegători în circumscripțiile în care apar. Legea electorală obligă fiecare listă să prezinte cel puțin 35% dintre candidați.

Senatorii sunt aleși prin vot universal direct cu scrutin majoritar într-un singur tur cu sistemul *primul ieșit câștigă*. Fiecare circumscripție din țară alege un senator. Candidații la funcția de senator trebuie să aibă sprijinul a cel puțin 3.000 de alegători din circumscripția lor.

Vârsta minimă este de 21 de ani pentru a fi ales parlamentar și 30 de ani pentru a deveni senator. Candidații nu au voie să concureze atât pentru dietă, cât și pentru Senat.

5 partide politice sunt reprezentate în dieta (Sejm):

- Lege și Justiție (PiS), partidul conservator al prim-ministrului Mateusz Morawiecki, care a fost fondat la 13 iunie 2001. Conducător Jarosław Kaczyński, are 235 de deputați și 61 de senatori;

- Platforma Civică (PO), creată în martie 2001 și condusă de Grzegorz Schetyna, are 138 de locuri în Sejm și 34 în Senat;

- Partidul Popular (PSL), partid centralist și agrar, prezidat de Władysław Kosiniak-Kamysz. Cel mai vechi partid politic din Polonia (a fost fondat în 1895), are 38 de deputați și 1 senator;

- Kukiz'15, un partid populist creat în 2015 de Paweł Kukiz, cântăreț rock, actor și candidat la alegerile prezidențiale din 10 și 24 mai 2015 (a obținut 20,80% din voturi în primul tur de vot). Kukiz'15 are 42 de locuri în dietă;

- Modern (Nowoczesna), partidul liberal fondat în 2015 de economistul Băncii Mondiale Ryszard Petru și condus de Katarzyna Lubnauer, are 28 de deputați.

Minoritatea germană are 1 deputat și 4 senatori sunt independenți.

De asemenea, polonezii își aleg președintele Republicii prin vot universal, la fiecare 5 ani. Andrzej Duda a fost ales pe 24 mai 2015 cu 51,55% din voturi, câștigând împotriva șefului de stat, Bronisław Komorowski (PO) (48,45%).

Principalele partide politice

Partidul aflat la guvernare și măsurile socio-economice adoptate de acesta

Mulți prezentau scrutinul din 13 octombrie ca o ciocnire a civilizației¹. Cu toate acestea, polonezii nu par să vrea să schimbe echipa care îi guvernează. Chiar dacă forțele de opoziție au promis să nu abandoneze și să nu modifice diferitele măsuri sociale luate de PiS în ultimii 4 ani, alegătorii nu au fost motivați să apeleze la un alt partid sau nu au fost convinși de a schimba guvernării, deoarece PiS a rămas mai credibil în promisiunile sociale decât fiecare dintre adversarii săi.

În sondajul de opinie efectuat pe 6 și 7 septembrie de institutul IBRiS, PiS avea 42,4%, înaintea Coaliției Civice (KO), care reunește Platforma Civică (PO) și Modern (Nowoczesna) și era cotate cu 22,7%, Lewica (stânga), o coaliție a mai multor partide de stânga, inclusiv Alianța de Stânga Democrată (SLD), Wiosna și Razem, avea 13,1%; Coaliția poloneză, care include Partidul Popular (PSL) și Kukiz'15, 5,6%.

Polonia consemnează rate de creștere care "l-ar umple de fericire pe orice politician din vestul Europei"². În ultimul an, economia Poloniei a crescut cu 5,1 la sută, iar pentru anul în curs Comisia Europeană estimează o creștere de 4,4 la sută.

"Guvernul PiS a avut pur și simplu noroc din perspectivă economică", a declarat recent pentru Neue Zürcher Zeitung economistul Leszek Balcerowicz. Cu alte cuvinte, nu este meritul guvernului că lucrurile evoluează într-atât de pozitiv.

Între cele bune se numără fără îndoială ratele de creștere economică, dezvoltarea unor companii înfloritoare, extinderea infrastructurii și transformarea unor orașe mari poloneze în metropole europene. Între cele rele se numără în Polonia, la fel ca și în alte țări europene, discrepanța crescândă între bogați și săraci, între mediul urban și cel rural. Prosperi, dacă nu chiar avuți, au devenit cetățenii, iar oamenii de la țară s-au simțit abandonați, chiar dacă astăzi trăiesc incomparabil mai bine decât acum 20 de ani. Veniturile

¹

² <https://www.dw.com/ro/victorie-clar%C4%83-a-pis-la-alegerile-parlamentare-din-polonia/a-50796693>

citadinilor polonezi au crescut între anii 2004 și 2016 cu 94 la sută, iar creșterea consemnată la țară a fost chiar mai mare.

Cu toate acestea, numai fiecare al cincilea locuitor din mediul rural consideră că venitul său este suficient. Patru cincimi sunt deci de părere că nu obțin destul pentru un trai decent. Iar în Polonia 15 milioane de oameni din totalul de 37 trăiesc la țară.

Faptul că în Polonia șomajul este foarte redus este un avantaj. Cota de șomaj este de 3,7 la sută și cei 1,5 milioane de refugiați ucraineni asigură ocuparea oricărui loc de muncă vacant. Salariile cresc, ceea ce stimulează și consumul privat.

Cu toate acestea, mulți oameni din mediul rural și chiar cetățeni se simt abandonați. Și aici PiS a intervenit cu succes. Formațiunea patriotică practică o politică socială sub alte auspicii și despre asta vorbește omul forte al țării, Jarosław Kaczyński, făcând și o comparație cu guvernele anterioare. "Adevărul este următorul: am făcut redistribuire. Ce facem este politică socială", a declarat el pentru "Frankfurter Allgemeine Zeitung" Această politică socială a ridicat standardul de viață al multor polonezi, oameni de rând.

Guvernul PiS a recoborât de asemenea vârsta de pensionare la 65 de ani, după ce plafonul fusese ridicat de guvernarea anterioară. Pentru chiriașii care nu dispun de venituri mari există un program guvernamental de stimulare intitulat "Locuință+".

Pe fundalul acestor succese ale PiS, vocile critice nu prea se mai fac auzite. La anunțarea noilor indemnizații pentru copii, se spunea că statul polonez nu va putea să susțină o asemenea cheltuială. Acum însă, guvernul a prezentat un buget perfect echilibrat. Toate noile binefaceri sociale, denumite în bătaie de joc "cârnăciori electorali", nu vor costa, potrivit estimărilor, mai mult de 40 de miliarde de zloti (10 miliarde de euro). Concomitent, criticii recunosc că aceste stimulente sociale sunt benefice pentru consum. Iar veniturile statului au crescut prin controlul riguros al plății TVA cu peste 10 miliarde de euro anual. Așa că nici nu poate fi vorba de cheltuieli imposibil de suportat de către stat. Aceste 10 miliarde corespund în linii mari banilor pe care Polonia îi primește net prin diverse programe ale UE și pe care îi investește vizibil în poduri și șosele noi în întreaga țară.

Aproximativ 100.000 de femei s-au retras de pe piața muncii grație noilor indemnizații pentru copii, relevă presa. Dar criticile nu conținesc. "Întâi redistribuie bani străini, pentru a-și consolida puterea. Mai târziu vor veni noi impozite și datorii. Pentru politica PiS de redistribuire, cineva va trebui să plătească în cele din urmă", avertizează economistul Balcerowicz.

Colegul său Marcin Piątkowski, economist în cadrul Băncii Mondiale, îl contrazice însă: "În ultimii patru ani, Polonia condusă de PiS a avut în continuare o creștere foarte ridicată, deși în restul Europei economia nu a trecut printr-o perioadă tocmai fastă", a declarat acesta pentru revista germană Spiegel. Iar datoria publică a Poloniei este astăzi mai mică decât era cu patru ani în urmă.

Pe termen lung însă, Polonia nu se va putea descurca fără investiții sporite din străinătate, susțin Piątkowski și Balcerowicz, mai ales că anii când Polonia era un fel de banc de lucru pentru concernele din vest au cam trecut. Acum se pune accent pe un alt fel de creștere și exporturile poloneze au luat avânt. În regiuni cum ar fi Wrocław, capitala Sileziei, activează firme cum ar fi Google, Bosch sau Hewlett-Packard. Volkswagen are hale mari de asamblare în Poznań, Daimler construiește motoare și, mai nou, baterii în Polonia. Pentru astfel de investiții, pentru care se dă o luptă acerbă la nivel internațional, cealaltă latură a menținerii la putere a PiS ar putea deveni o problemă.

PiS și-a onorat promisiunile de campanie din 2015³ prin instituirea unei indemnizații lunare de 500 zloti (125 EUR), numită 500+, plătită pentru fiecare copil provenit din familiile cu veniturile cele mai mici și la al doilea copil provenit din familiile cu salariu mediu (5.000 zloti, 1.300 €). De asemenea, guvernul a alocat pensia pentru a 13-a lună pentru pensionari, a redus rata impozitului pe venit de la 18% la 17% și a crescut ajutorul social pentru persoanele cu dizabilități și fermieri. În plus, de la 1 august, angajații cu vârsta sub 26 de ani nu mai plătesc impozit pe venit, o măsură luată pentru combaterea exodului tinerilor, care este foarte important în Polonia.

Pentru următorii patru ani, PiS a promis creșterea salariului minim de la 2.250 zloti la 3.000 până la sfârșitul anului 2020. Se așteaptă să ajungă la 4.000 de zloti până la sfârșitul legislaturii în 2023. Pe lângă cea de a 13-a pensie, pensionarii cu pensii mici vor primi și cea de a 14-a pensie. Pensia minimă va fi majorată, precum și subvențiile primite de fermieri. De asemenea, prim-ministrul care a ieșit a declarat că vor fi create două fonduri speciale de 456 de milioane de euro fiecare, una pentru educație și cealaltă pentru sănătate.

Sistemul de securitate socială nu este la fel de dezvoltat în Polonia precum în vestul Europei. Jarosław Kaczyński spune că vrea să construiască „versiunea poloneză a statului de bunăstare”. Prin urmare, PiS urmărește o politică care combină redistribuirea socială și conservatorismul, repetând că unicul său obiectiv este ca fiecare pol să beneficieze de tranziție. Mulți polonezi îi sunt foarte îndatorați și disprețul manifestat de unii membri ai opoziției pentru PiS nu face decât să întărească încrederea electoratului a acestuia din urmă.

De asemenea, a adoptat mai multe reforme care au subminat independența sistemului judiciar care a determinat Uniunea Europeană să declanșeze în decembrie 2017 articolul 7 din Tratatul privind Uniunea Europeană împotriva Varșoviei, o premieră în Uniune. Totuși, această procedură nu pare să fi slăbit PiS, care a promis că va continua reformele în caz de victorie la 13 octombrie.

³ <https://www.robert-schuman.eu/fr/oe/1838-droit-et-justice-pis-pourrait-etre-reconduit-au-pouvoir-en-pologne>

La fel ca alte forțe populiste din Europa, guvernul de la Varșovia mizează pe propagandă împotriva musulmanilor, a homosexualilor, a elitelor autoprocimate și a unor politicieni UE. Acestea nu sunt tocmai puncte în plus pentru atragerea de investiții. Până acum acestea sunt puncte în plus pentru imaginea partidul guvernamental de apărător al intereselor polonezilor de rând. De asemenea, reformarea justiției poloneze după nevoile puterii și acapararea de către PiS a mass-media par să fi folosit mai mult extinderii puterii actualului guvern decât să-i fi speriat pe partenerii și investitorii din străinătate. Balcerowicz crede însă că "pagubele politicii PiS încă nu sunt vizibile. Ele sunt acoperite de boom-ul economic."

Un partid foarte conservator, PiS atrage alegătorii din mediul rural, care nu sunt foarte bine educați și au puțini bani. Acest electorat este important în Polonia, unde doar 30% dintre locuitori trăiesc în orașele mari. Partidul este în special conservator pe subiectele societății. Acesta a îngreunat dreptul la avort și reprezintă un „balon” împotriva persoanelor LGBT, care îl văd ca o amenințare la valorile familiei catolice, care, pentru PiS, reprezintă identitatea poloneză. PiS, care exercită un puternic control asupra mass-media, transformat pentru unii în instrument de propagandă, a reușit deja să impună principalele teme ale campaniei electorale: beneficiile sociale și politica de adoptat cu privire la Persoanele LGBT, pe care partidul nu ezită să le prezinte ca inamici, expresie pe care a folosit-o deja - cu succes - pentru a desemna refugiații din Siria și Etiopia în timpul campaniei electorale parlamentare din 25 octombrie 2015 "Comunitatea LGBT este o amenințare la identitatea națiunii și statului polonez", a declarat președintele PiS, Jaroslaw Kaczynski, în aprilie.

Opoziția poloneză

Opoziția poloneză este foarte împărțită. Cu toate acestea, diverșii actori care o compun au încercat să se coalizeze, conștienți de faptul că doar împreună ar putea provoca căderea PiS și că sistemul d'Hondt în vigoare pentru distribuirea locurilor în Dietă, camera inferioară a parlamentului, favorizează cele mai mari partide (sau coaliții). De aceea, pentru alegerile europene din 26 mai, forțele de opoziție s-au unit în Coaliția Europeană (KO). Acesta a reunit Platforma Civică (PO), Alianța de Stânga Democrată (SLD), Partidul Popular (PSL) și Modern (Nowoczesna).

Scrutinul european ar fi trebuit să favorizeze în mod logic acest grup de partide grupate într-un bloc care s-a prezentat drept pro-european și pro-democratic, dar Coaliția Europeană a fost bătută. PiS a câștigat 45,38% din voturi la 26 mai, „cel mai mare procent atins vreodată de un partid la alegerile de după 1989”, în cuvintele lui Jaroslaw Kaczynski; 38,47% din voturi s-au îndreptat către opoziție. Wiosna (Primăvara), un partid de stânga fondat și condus de Robert Biedron care a refuzat să se alăture Coaliției Europene, a

câștigat 6,6% din voturi. Participarea a fost mare (45,68%), ceea ce ar fi trebuit să favorizeze forțele de opoziție.

Coaliția era, fără îndoială, prea dispartă. Alianța Platformei Civice (PO), un partid fondat de militanți anticomunști și partidul post-comunist, Alianța de Stânga Democrată (SLD), nu a convins. În cele din urmă, partidele nu au jucat întotdeauna jocul, unele fiind reticente în a face campanii pentru candidații celuilalt.

Datorită rezultatului alegerilor europene și a diviziunilor care au urmat, PO a anunțat sfârșitul Coaliției Europene la 18 iulie. În acest proces, SLD a declarat că a format o nouă alianță, numită Lewica (Stânga), cu, printre altele, părțile Wiosna și Razem (care înseamnă Ensemble).

PO a făcut echipă cu Modern, un partid liberal fondat în 2015 de economistul Băncii Mondiale Ryszard Petru, pentru a forma Coaliția Civică (KO) pentru alegerile parlamentare.

PO, condusă de Grzegorz Schetyna, nu a depășit niciodată plecarea lui Donald Tusk în 2014 pentru președinția Consiliului European. El a crezut, greșit, că societatea poloneză se va liberaliza mai repede decât o face. Discursul său vorbește în special celor mai norocoși cetățeni, urbani și absolvenți, o minoritate a populației.

Cu toate acestea, PO promite să nu revizuiască diferitele măsuri sociale luate de PiS în ultimii 4 ani: "Ceea ce s-a dat nu va fi luat", a declarat Malgorzata Kidawa-Blonska, candidatul PO pentru funcția de Prim-ministru.

PO, care a ales sloganul „Impozite mai mici, salarii mai mari, propune reducerea impozitului pe salariu la 35% (în prezent 50%) și acordarea unui bonus fără taxe de 500 zloți pentru persoanele care primesc salariul minim, acesta dorește, de asemenea, să scutească de la impozit profiturile reinvestite de antreprenorii din compania lor (e) Dacă nu dorește să se atingă măsurile sociale, PO dorește totuși să revină la legile pe care le consideră antidemocratice și neconstituționale adoptate de PiS, în special cele privind justiția. Vrea să voteze ceea ce numește un „act de reînnoire a democrației”.

PO cunoaște, de asemenea, o problemă de imagine și leadership. Într-adevăr, liderul său Grzegorz Schetyna, un fin strateg politic, este total lipsit de carismă. De altfel, partidul l-a ales pe Malgorzata Kidawa-Blonska, vicepreședinte al Parlamentului, candidat pentru funcția de prim-ministru. "Malgorzata Kidawa-Blonska este o figură puțin controversată care poate câștiga mai multe voturi decât Grzegorz Schetyna, PO nu va fi pe primul loc după vot, dar adăugarea voturilor poate fi decisivă pentru cele două tabere, centriste pe o parte și cele conservatoare naționaliste pe cealaltă", a declarat Anna Materska-Sosnowska, politolog. Malgorzata Kidawa-Blonska, capul listei de la Varșovia, spune că vrea să „schimbe politica, astfel încât politicienii să nu mai semene ura”.

După dizolvarea Coaliției Europene, SLD a format împreună cu Wiosna, Razem, Partidul Socialist (PPS), Uniunea Muncii (UP) și mai multe organizații feministe și laice, o coaliție numită Lewica.

Această coaliție dorește, printre altele, să crească salariul minim (până la 2.700 zloti / lună), să introducă un venit minim garantat (*retraite citoyenne*), să permită accesul la toate medicamentele prin reducerea costurilor acestor medicamente, să construiască un milion de apartamente, un acces mai bun la creșe, să aloce 7% din PIB sectorului sănătății, să elimine educația religioasă din școli, să creeze un stat laic și să legalizeze avortul până în a douăsprezecea săptămână de sarcină.

Forțelor de stânga le este greu să își facă vocea auzită, deoarece PiS ocupă terenul social, iar cele mai sărace populații sunt, de asemenea, cele mai în vârstă și mai conservatoare. Fondatorul Wiosna (Primăvara), partidul de stânga, anti-clerical, ecologist, feminist și apărător pentru drepturile LGBT, Robert Biedron nu a renunțat la funcția de eurodeputat așa cum promisese în timpul campaniei electorale și el s-a alăturat Coaliției de Stânga când a anunțat că Wiosna va concura singur.

Fostul primar din Slupsk (nordul Poloniei) descrie partidul său ca fiind progresist și dorește să rămână la o distanță egală de PO și PiS prin dezvoltarea unei politici alternative față de cele ale ambelor părți. Robert Biedron luptă pentru creșterea salariului minim și a vechimii minime, abandonarea cărbunelui până în 2035, separarea Bisericii și Statului, dreptul la avort, drepturile minorităților și căsătorie pentru cupluri de același sex.

La alegerile europene, Partidul Popular (PSL) a pierdut alegătorii, în special în fața PiS. Prin urmare, a pus sub semnul întrebării participarea sa la votul din 13 octombrie într-o alianță de forțe pe care o consideră predominant de stânga. "Va fi stânga sau noi, PO trebuie să ne spună clar dacă dorește să construiască o coaliție centrală moderată cu noi sau dacă alege să construiască o coaliție de stânga", a declarat președintele PSL, Wladyslaw Kamysz.

PSL a ales în cele din urmă să se alieze cu Kukiz'15, un partid populist creat în 2015 de Pavel Kukiz. Acesta din urmă dorește în special să suprimе partidele politice și să reformeze sistemul electoral.

Organizarea alegerilor

Alegerile parlamentare din 13 octombrie au fost pregătite bine, dar prejudecățile mass-media și retorica intolerantă din campanie au fost semnificative⁴. În timp ce toți

⁴ <https://www.osce.org/odihr/elections/poland/435932?download=true>

candidații au putut să facă campanie liberă, înalți oficiali de stat au folosit evenimente finanțate public pentru mesaje de campanie. Dominanța partidului de guvernământ în mass-media publică și-a amplificat și mai mult avantajul. Ziua alegerilor a fost una liniștită, deși secretul votului nu a fost întotdeauna aplicat. Publicarea la timp a rezultatelor preliminare a asigurat transparența.

Administrația electorală și-a îndeplinit mandatul într-un mod profesional și transparent, a respectat toate termenele legale legate de pregătirea tehnică a alegerilor și s-a bucurat de încredere generală între părțile interesate. Modificările recente ale responsabilităților personalului electoral, inclusiv introducerea unui nou nivel de ofițeri electorali, au complicat împărțirea sarcinilor la nivel local, dar nu par să influențeze calitatea pregătirilor pentru ziua alegerilor. Disponibilitatea redusă a votului poștal a afectat negativ accesibilitatea procesului de vot pentru persoanele cu dizabilități. Modificările componenței Comisiei Electorale Naționale (CEN), care vor intra în vigoare după aceste alegeri, riscă să submineze independența administrației electorale și supravegherea finanțării campaniilor.

Codul electoral a fost revizuit substanțial în ianuarie 2018, incluzând modificări în regulile de finanțare a campaniilor, componența și competențele organismelor de gestionare a alegerilor și procedurile din ziua alegerilor. Unele modificări sunt în conformitate cu recomandările anterioare ODIHR⁵, inclusive prevederi privind observarea alegerilor. Multe părți interesate au criticat anumite aspecte ale alegerilor și au reclamat o procedură legislativă grăbită, fără o consultare semnificativă.

Alegerile sunt administrate la nivel național, de circumscripție și la nivel local. De la anunțarea alegerilor, Comisia Electorală Națională a organizat sesiuni publice periodice, a adoptat și a publicat diverse decizii, iar împreună cu Biroul Electoral Național coordonează instruirea alegătorilor.

Înregistrarea alegătorilor este pasivă și, pe lângă un registru național permanent, sunt menținute listele la nivel municipal de către autoritățile locale. Cetățenii cu vârsta de cel puțin 18 ani au dreptul la vot, cu excepția cazului în care acest drept este revocat printr-o hotărâre judecătorească, inclusiv pe baza dizabilității mintale.

Într-un proces de incluziune, au fost înregistrați la alegeri 5.112 candidați (pe 234 de liste de candidați) pentru Sejm și 278 de candidați pentru circumscripții cu un singur mandat pentru Senat. În ciuda unei recomandări prealabile a ODIHR, procesul de verificare a semnăturilor de sprijin nu are reguli stricte și uniformitate, ceea ce a condus la diferite grade de control de către comisiile electorale.

⁵ <https://www.osce.org/odihr/elections/poland/217961?download=true>

Toți concurenții au reușit să facă campanie liber și au fost respectate libertățile fundamentale. Mediul de campanie reflectă un grad ridicat de polarizare politică, iar mesajele de campanie au inclus retorica naționalistă și homofobă. Câțiva oficiali publici de rang înalt, care au fost și candidați la vremea respectivă, au făcut promisiuni de a distruge fondurile publice locale, estompând linia dintre stat și partid. Mulți actori au pus sub semnul întrebării rolul activ al Bisericii Catolice în timpul campaniei.

În afară de câțiva membri de partid de seamă, femeile nu s-au bucurat de vizibilitate semnificativă în campanie, inclusiv în mass-media. Cu excepția unui concurent, nicio platformă de campanie nu a abordat probleme legate de drepturile femeilor și de abilitare socio-economică. Legea prevede că fiecare gen trebuie să fie reprezentat de cel puțin 35% din candidații pe fiecare listă de circumscripție. În timp ce în Sejm această cerință a fost îndeplinită, în Senat femeile reprezentau doar 16% din candidați. Nu există cerințe pentru reprezentarea fiecărui gen în comisiile electorale și niciun membru al Comisiei Electorale Naționale (CEN) nu este femeie.

Finanțarea campaniei permite surse de finanțare publice și private și stabilește limite pentru donații și cheltuieli. Supravegherea efectuată de CEN se bazează pe audituri post-electorale ale rapoartelor financiare ale candidaților. Nu există cerințe de raportare înainte de ziua alegerilor și nici mecanisme de monitorizare și investigare a eventualelor încălcări în timpul campaniei, ceea ce nu asigură transparența și supravegherea adecvată a finanțării campaniei.

Deși pluraliste, diversele surse mass-media au fost împărțite brusc în funcție de ideologii politice diferite. Prejudiciul editorial distinct al mass-media, în special radiodifuzorul public și absența supravegherii active, au afectat în mod negativ oportunitatea alegătorilor de a face o alegere în cunoștință de cauză. În plus, sancțiunile penale existente pentru defăimare și accesul limitat la informații publice subminează libertățile de exprimare și de presă.

Legea acordă reparații legale împotriva deciziilor administrației electorale. CEN a analizat numărul redus de reclamații pe care le-a primit în timp util, dar absența unor responsabilități și proceduri clare pentru unele abuzuri în campanie a scăzut eficacitatea remedierii legale. În plus, multe părți interesate și-au exprimat îndoieli cu privire la imparțialitatea procurorilor și a instanțelor în urma fuziunii funcțiilor procurorului general cu ministrul justiției și al altor reforme judiciare.

Ziua alegerilor a fost calmă, iar delegații din secțiile de votare erau în general în cunoștință cu responsabilitățile le reveneau, deși unele proceduri nu au fost puse în aplicare în mod constant. Secretul votului nu a fost întotdeauna aplicat, au fost observate cazuri de votare în grup, iar dispunerea secțiilor de votare nu a permis întotdeauna participarea autonomă a persoanelor cu mobilitate limitată.

Reglementările electorale și instituțiile implicate în alegeri

Alegerile parlamentare sunt reglementate de Constituție, Codul electoral și alte reglementări relevante. Comisia Electorală Națională (CEN) are autoritatea de a emite instrucțiuni obligatorii pentru alegeri, comisii și funcționari, precum și clarificările referitoare la reglementările electorale pentru audio-vizual, autoritățile guvernamentale și comisiile electorale.

Codul electoral a suferit o revizuire substanțială în ianuarie 2018, care a inclus modificări în regulile de finanțare a campaniilor, componența și competențele organelor de gestionare a alegerilor și procedurile din ziua alegerilor. Unele dintre modificări, cum ar fi extinderea căilor de atac împotriva deciziilor administrației electorale și introducerea de dispoziții privind observarea alegerilor cetățenești, sunt în conformitate cu recomandările anterioare ale ODIHR.

Membrii Senatului și Sejmului sunt aleși pentru un mandat de patru ani. Membrii Senatului sunt aleși în 100 de circumscripții cu un singur mandat. Este ales candidatul care primește cel mai mare număr de voturi. În total, 460 de membri ai Sejmului sunt aleși printr-un sistem proporțional de liste deschise din 41 de circumscripții multi-membre. Comisiile electorale ale căror liste primesc cel puțin cinci procente din voturile valabile la nivel național (8% pentru coaliții) participă la distribuirea locurilor. Comisiile electorale înregistrate de minoritățile naționale recunoscute sunt scutite de orice cerință de prag.

Alegerile sunt administrate în primul rând de către CEN și Biroul Electoral Național (BEN), 41 de comisii electorale de circumscripție (CEC) și 27.089 de comisii electorale ale secțiilor de votare (PEC). La 17 septembrie, cu o săptămână înainte de termenul legal, Ministerul Afacerilor Externe a înființat 320 de PEC-uri suplimentare în reprezentanțele diplomatice și în alte locații desemnate în 92 de țări. Până în prezent, toate termenele legale ale administrației electorale naționale au fost îndeplinite și toate pregătirile electorale tehnice sunt în desfășurare.

Comisia Electorală Națională este o structură permanentă compusă din nouă judecători activi sau pensionari desemnați de președinte, cu trei membri nominalizați de la fiecare dintre Tribunalul Constituțional, Curtea Supremă și Curtea Administrativă Supremă. De la pensionarea președintelui anterior în martie 2019, funcția a rămas vacantă. Toți membrii actuali ai CEN sunt bărbați; nu există cerințe legale pentru reprezentarea fiecărui gen în comisiile electorale. CEN este responsabil pentru supravegherea implementării legislației electorale, menținerea și actualizarea listei de alegători, înregistrarea comisiilor electorale, supravegherea finanțării campaniilor și anunțarea rezultatelor alegerilor finale. De la anunțarea alegerilor, CEN a organizat ședințe publice periodice și a adoptat și publicat diverse decizii, inclusiv cu privire la

formarea CEC-urilor, contestații la deciziile CEC privind înregistrarea candidaților și numeroase instrucțiuni pentru reducerea comisiilor.

Biroul Electoral Central este un organism permanent instituit de CEN pentru a efectua toate aranjamentele administrative, financiare și logistice pentru alegeri. Șeful BEN este selectat de către CEN și numit de ministrul de interne și administrație. Șeful BEN îndeplinește și funcția de secretar al CEN. BEN are 49 de birouri delegate în întreaga țară pentru a sprijini administrația electorală și, pentru prima dată, a numit dintre angajații publici locali aproximativ 2.600 de ofițeri electorali, care sunt responsabili de instruirea PEC-urilor și a altor pregătiri logistice. CEN și BEN publică informații extinse despre alegători pe site-ul lor web, precum și în media tradițională și socială, iar aceasta este completată de informațiile publicate pe site-urile municipalităților.

Comisiile Electorale de Circumscripție (CEC) sunt organisme temporare și au fost înființate de către CEN până la 26 august. CEC-urile sunt formate din 5 până la 11 membri și sunt responsabili pentru înregistrarea listelor de candidați și a candidaților, supraveghează activitatea PEC-urilor și stabilesc rezultatele în circumscripțiile respective. CEC-urile sunt prezidate de comisarii electorali, care, la începutul anului 2018, au fost numiți de NEC pentru un mandat de cinci ani la numirea Ministerului de Interne și Administrație.

La 23 septembrie, comisarii electorali au înființat 27.089 comisii electorale ale secțiilor de votare (PEC) pentru a supraveghea procedurile din ziua alegerilor. PEC-urile cuprind de la 7 la 13 membri, în funcție de numărul de alegători repartizați la acea secție. Modificările recente ale Codului electoral au mărit dimensiunea maximă a unei secții de la 3.000 la 4.000 de locuitori. Cele două comitete electorale constituite de partide care au în prezent locuri în Sejm (PiS și Partidul Poporului Polonez) au fost automat eligibile să aibă un membru. Membrii PEC suplimentari au fost determinați prin cereri de la comitetele electorale rămase, folosind o loterie, dacă este necesar. În cazurile în care nu au fost suficiente candidaturi din comisiile electorale, membrii PEC au fost repartizați dintr-un grup de cetățeni solicitanți. Informații despre procedura de depunere a cererilor pentru membrii PEC cetățeni au fost puse la dispoziție prin mass-media, administrația locală și CEN.

Dreptul la vot și candidaturile

Codul electoral conține dispoziții care facilitează votarea persoanelor cu dizabilități fizice sau cu mobilitate limitată, inclusiv prin procură sau vot poștal, cu condiția ca un

alegător să posede un certificat de dizabilitate. În plus, sunt necesare aranjamente speciale în secțiile de votare pentru a facilita votarea de către însoțitori pentru persoanele cu dizabilități sau deficiențe de vedere, inclusiv locuri accesibile și furnizarea de ghiduri de vot Braille.

Cetățenii cu vârsta de cel puțin 18 ani au dreptul de vot, cu excepția cazului în care acest drept este revocat prin decizia unei instanțe sau a unui tribunal de stat, inclusiv pe baza dizabilității mintale, în ciuda unei recomandări anterioare a ODIHR. Comisarul pentru drepturile omului a cerut anterior autorităților să revizuiască Constituția, Codul civil și alte acte legate de incapacitarea legală a persoanelor cu dizabilități, pentru a ridica, printre altele, restricția la drepturile de vot.

Înregistrarea alegătorilor este pasivă. Un registru permanent de alegători, pe baza datelor din registrul național de populație, este întreținut de municipalități sub supravegherea CEN, împreună cu birourile delegate ale BEN. Listele preliminare de alegători au fost stabilite la 23 septembrie și includeau un număr de 29.968.050 de alegători la nivel național.

Listele de alegători nu sunt publicate, dar alegătorii pot verifica includerea acestora în lista de alegători la municipalitatea lor locală, iar până la 8 octombrie, un alegător eligibil poate solicita să fie inclus în lista de alegători la un loc de ședere temporară. În plus, până pe 10 octombrie, alegătorii eligibili care se află în străinătate se pot înscrie într-una din reprezentanțele diplomatice desemnate și în alte locații. În mod alternativ, până la 11 octombrie, alegătorii care vor fi departe de secția unde sunt înregistrați, în ziua alegerilor, pot solicita municipalității sau secției de votare în străinătate un Certificat de vot pentru absenți, care poate fi utilizat pentru a emite un buletin de vot la orice secție de votare din țară sau din străinătate.

Dreptul de a se prezenta la alegerile Sejm și Senat este acordat cetățenilor cu drept de vot și care au împlinit vârsta de 21, respectiv 30 de ani până în ziua alegerilor. Cetățenii condamnați la închisoare pentru o infracțiune intenționată sau infracțiuni fiscale, precum și persoanele care nu sunt încredințate printr-o hotărâre judecătorească privind o dizabilitate mintală, sunt lipsiți de dreptul de a fi aleși. Dreptul de a se prezenta poate fi revocat și printr-o hotărâre judecătorească pe baza unei legi a lustrăției referitoare la activitățile serviciilor de securitate între 1944 și 1990.

Comisiile electorale reprezentând partidele politice, coalițiile sau grupurile de alegători au dreptul exclusiv de a nominaliza candidații. Optzeci și opt de comisii electorale s-au înregistrat cu la CEN până la data de 26 august. Comisiile electorale au solicitat ulterior CEC-urilor pentru înregistrarea candidaților și listelor, însoțite de cel puțin 5.000 de semnături de sprijin pentru listele de candidați pentru Sejm și 2.000 de semnături

pentru candidații la Senat. CEC-urile au respins un total de 31 de liste de candidați, în mare parte pentru că nu au obținut semnăturile valide minime necesare și au înregistrat 5.145 de candidați (236 liste de candidați) pentru Sejm și 280 de candidați pentru Senat. Comisiile electorale au atacat 18 decizii privind refuzul către CEN și, în toate cazurile, a fost admisă decizia CCE.

Campania electorală

Perioada oficială a campaniei a început de la anunțarea alegerilor, la 9 august și va dura până la 24 de ore înainte de ziua alegerilor. Mediul de campanie este competitiv și puternic polarizat. În timp ce tonul general al campaniei de până acum a fost în mare parte moderat, deși mulți au susținut că mesajele campaniei unor concurenți sunt inflamatorii, inclusiv retorica naționalistă și homofobă și provoacă un sentiment de amenințare și provoacă emoții negative către anumite probleme sau grupuri.

Activitățile de campanie ale concurenților la nivel național au început cu convenții pe scară largă, organizate în diferite orașe. Liderii de partid, inclusiv unii funcționari publici, apar în activitățile de campanie din toată țara. Cu excepția PiS, care menține o prezență vizibilă în toată țara, panourile și afișele sunt utilizate într-o măsură limitată, cu majoritatea comisiilor electorale și candidații individual, bazându-se pe media tradițională și socială pentru a-și amplifica acoperirea. Concurenții la nivel național fac campanie activă la nivel local, distribuind pliante, organizând întâlniri cu alegătorii, precum și conferințe de presă. Prin lege, persoanelor private de capacitate juridică li se interzice să formeze sau să se alăture asociațiilor publice sau să inițieze adunări publice.

Majoritatea platformelor concurenților se concentrează pe protecția socială și nivelul de trai, precum și pe valorile culturale și ideologice. Mesajele campaniei sunt, de asemenea, adaptate în general la problemele locale, abordând preocupările specifice ale alegătorilor din diferite orașe. Majoritatea concurenților abordează domenii de politică similare, precum sănătatea, energia, dezvoltarea regională și durabilă, iar Coaliția Civică a opoziției (Koalicja Obywatelska, KO) subliniază planurile sale de a inversa reformele „antidemocratice” ale actualului guvern. PiS își subliniază realizările și promite salarii mai mari, subliniind în același timp angajamentul său față de structurile familiale tradiționale și identitatea națională și religioasă împotriva impunerii a ceea ce înseamnă „ideologie LGBT”. Câțiva interlocutori ai ODIHR LEOM au declarat că Biserica Catolică adesea susține mesaje similare, încetând să încurajeze cetățenii să voteze pentru anumite partide.

Cu excepția partidului Lewica, care a făcut din egalitatea de gen o componentă integrantă a campaniei sale, problemele legate de drepturile femeilor și egalitatea de gen nu apar în mod regulat în campania de până acum, iar când sunt prezente, sunt limitate la problemele familiale și la drepturile de reproducere. Alt partid, Confederația, vizează în mod explicit alegătorii bărbați și face campanii în mod deschis împotriva egalității de gen.

Finanțarea campaniei

Finanțarea campaniei este reglementată în principal de Codul electoral și Legea partidelor politice. Campaniile electorale sunt finanțate din surse private și publice: comitetele electorale ale alegătorilor sunt finanțate din donații sau împrumuturi private, în timp ce comitetele electorale de partid și de coaliție sunt finanțate din fonduri electorale ale partidelor politice. Partidele politice care au primit mai mult de trei la sută din numărul total de voturi exprimate sau coaliții care au primit mai mult de șase la sută din voturile exprimate la alegerile anterioare din Sejm au dreptul la finanțare publică anuală. În plus, fiecare partid politic, coaliție sau comitetul electoral al alegătorilor care obține cel puțin un loc în Sejm, Senat sau Parlamentul European este eligibil pentru o subvenție de stat ulterioară.

Candidații pot contribui cu de până la 45 de ori venitul minim lunar, echivalent cu aproximativ 101.250 PLN. Persoanele fizice pot dona unei comisii electorale de până la 15 ori venitul minim lunar sau aproximativ 33 750 PLN. Donațiile anonime, precum și contribuțiile din surse străine și persoane juridice sunt interzise. Codul electoral prevede că toate campaniile sunt finanțate prin comisiile electorale, cu excepția contribuțiilor potențiale din partea terților; o modificare recentă a fost abrogată o sancțiune privind campaniile neautorizate. Comisiile electorale pot accepta contribuții în natură la campaniile lor doar de la persoane fizice, care pot face voluntar să distribuie materiale electorale, să asiste în birouri, să pună la dispoziție vehiculele gratuit și să ofere acces la spații private pentru afișarea materialelor de campanie. Limitele cheltuielilor sunt calculate în funcție de numărul de alegători înregistrați și numărul de mandate. O comisie electorală a unui partid care include candidații din toate circumscripțiile electorale va putea cheltui până la 26,1 milioane PLN la alegerile din Sejm și 5,7 milioane PLN în alegerile Senat.

CEN exercită supraveghere cu privire la finanțarea campaniilor pentru alegerile parlamentare. Toate comisiile electorale trebuie să declare pe site-urile lor împrumuturi și donații private care depășesc un salariu minim lunar în termen de șapte zile de la primire. Nu există nicio cerință de raportare înainte de ziua alegerilor. Comisiile electorale

trebuie să prezinte rapoartele financiare ale veniturilor și cheltuielilor campaniei la CEN în termen de 3 luni de la data alegerilor. Aceste rapoarte sunt publicate de către CEN în termen de 30 de zile și orice partid politic, comisie electorală sau organizații ale societății civile angajate în analiza finanțelor pentru campanii poate depune obiecții la rapoartele publicate în termen de 30 de zile. Organul electoral raportor are 60 de zile pentru a răspunde acestor obiecții. Respingerea raportului financiar de către CEN poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă în termen de 14 zile.

Alegerile legislative și mass-media

Constituția garantează libertatea de exprimare și interzice cenzura. Defăimarea rămâne pedepsită în temeiul Codului penal cu până la un an de închisoare sau până la trei ani în cazurile privind șeful statului, iar LEOM ODIHR a notat cazuri de litigii penale recente inițiate de sau împotriva unor mass-media și jurnaliști. În mai 2019, un jurnalist a fost condamnat de o instanță cu acuzații de defăimare penală, decizie care a fost reclamată de reprezentantul OSCE pentru Libertatea mass-media (RFoM)⁶.

Televiziunea este sursa principală de informații politice, urmată de mass-media online și tipărită. Televiziunea publică Telewizja Polska (TVP) atrage cel mai mare număr de telespectatori, urmată de TVN privat și Polsat. TVP operează 7 canale naționale (inclusiv principalele canale TVP1, TVP2 și canalul de știri TVP Info) și 16 canale regionale. Radioul public (Radio Polskie) operează 8 posturi de radio naționale și aproximativ 20 de posturi regionale și locale. Emisiile publice de televiziune și radio sunt finanțate din taxa de radiodifuziune impusă fiecărei gospodării și companiilor care dețin un televizor sau un post de radio, pe lângă un sprijin considerabil de la stat.

Modificările aduse Legii radiodifuziunii din ianuarie 2016 au abilitat ministrul Trezoreriei să numească și să elibereze funcții de conducere ale radiodifuzorilor publici. Potrivit interlocutorilor ODIHR LEOM, modificările manageriale care au urmat au dus la plecarea a peste 200 de jurnaliști de la televiziunile publice. În iunie 2016, alte modificări privind înființarea Consiliul Național de Media (CNM), format din cinci membri numiți politic; doi membri CNM reprezintă, de asemenea, PiS în Sejm. CNM a primit autoritatea de a numi și demite conducerea radiodifuzorilor publice. Mulți interlocutori ODIHR LEOM au descris o părtinire percepută și crescută a radiodifuzorilor publici în favoarea PiS, în special în urma modificărilor recente ale managementul editorial.

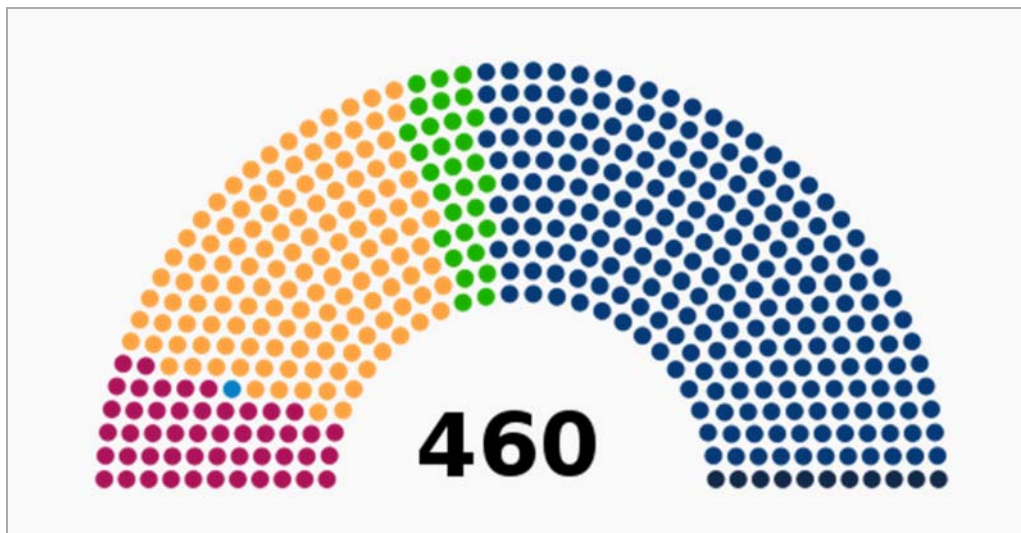
⁶ <https://www.osce.org/odihr/elections/poland/435932?download=true>

Consiliul Național de Radiodifuziune (CNR) este un organism separat, mandat de Constituție pentru a proteja libertatea de exprimare și interesul public. CNR a informat LEOM-ul ODIHR că, spre deosebire de alegerile anterioare, nu va monitoriza acoperirea campaniei în mass-media și va reacționa doar la reclamațiile aduse la cunoștința sa. CNR are sarcina de a alocă timp liber la dispoziția radiodifuzorilor publici și de a organiza dezbateri electorale pe TVP. La 24 septembrie, TVP a stabilit alocarea de timp liber gratuit pe posturile naționale de televiziune și radio publice pentru cinci comisii electorale ale partidelor din Sejm și două din Senat, care concurează în cel puțin jumătate din circumscripții electorale. Canalele regionale ale TVP vor alocă, de asemenea, timp liber pentru candidații Sejm și Senat, proporțional cu participarea lor în regiunea respectivă.

Rezultatele alegerilor

Conservatorii naționaliști la putere din Polonia au câștigat alegerile legislative, obținând 45,59% din voturi pentru Sejm și 44,56% pentru Senat, Partidul „Dreptate și Justiție” (Jaroslaw Kaczynski) al lui Jaroslaw Kaczynski obține astfel majoritatea absolută pentru un nou mandat de patru ani și va putea continua programul său de reforme adesea controversate. Principalul grup de opoziție, Coaliția Civică (KO, Centrist), este cu mult în urmă cu 27,4% din voturi pentru Sejm și 35,66% pentru Senat.

Seim

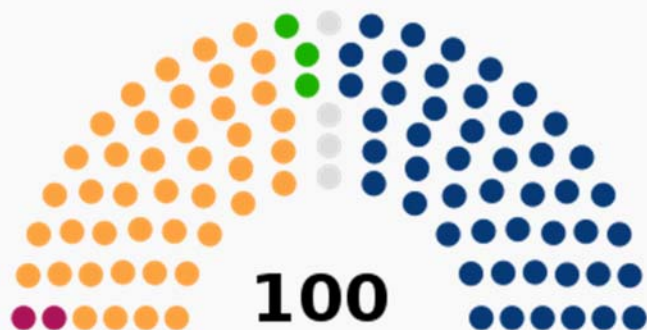


ALEGERILE LEGISLATIVE DIN POLONIA
13 OCTOMBRIE 2019

Partide	Voturi	%	Mandate	+/-
<u>Dreptate și Justiție</u> (Pi.S)	8.006.908	43,59	235	0
<u>Coaliția Civică</u> (KO)	5.060.355	27,40	134	-32
<u>Stânga</u>	2.319.946	12,56	49	+49
<u>Partidul Țărănesc Polonez</u> (PSL)	1.578.523	8,55	30	+14
<u>Confederația Liberală</u>	1.256.953	6,81	11	+6
Comitete Electorale regionale				
<u>Alianța Activiștilor non-partizani</u> (BS)	144.569	0,78	0	±0
<u>Comitetul German Minoritar</u> (MN)	32.094	0,17	1	±0
Efectivul	18.918	0,10	0	-1
Action of Disappointed Retirees and Pensioners	5448	0,03	0	±0
<u>Right Wing of the Republic</u> (PR)	1765	0,01	0	-1
Voturi validate				
Voturi nule/albe				
Total		100	-	460 =
Abțineri				
Votanți înregistrați/prezență scrutin				
Sursa: National Electoral Commission (25.201 din 27.415; 91,92% atins)				

ALEGERILE LEGISLATIVE DIN POLONIA
13 OCTOMBRIE 2019

Senat



Partide	Voturi	%	Mandate	+/-
<u>Partidul Lege și Justiție (Polonia)</u>	8.110.193	44,56	48	-13
<u>Coaliția Civică (KO)</u>	6.490.306	35,66	43	+9
<u>Stânga</u>	1.041.909	5,72	3	+2
<u>Partidul Țărănesc Polonez (PSL)</u>	1.041.909	5,72	3	+2
<u>Confederația Liberală</u>	415.745	2,28	2	+2
<u>Comitetul German Minoritar (MN)</u>				
Alte partide				
Voturi validate				
Voturi invalide/albe				

ALEGERILE LEGISLATIVE DIN POLONIA
13 OCTOMBRIE 2019

Total		100	-	100	=
Abțineri					
Votanți înregistrați/prezență scrutin					